

3917

Horne = Heme.

LETTERKUNDIG
M A G A Z I J N,
VAN
W E T E N S C H A P,
K U N S T
EN
S M A A K.

VOOR HET JAAR 1824.

T W E E D E S T U K .

T e A M S T E R D A M , b i j

G : v a n d i j k ,

Boekverkooper, in de Warmoesstraat, N°. 122.

tot ons Beeld, met onze Gelijkenis. — Aldus spreekt de groote Werkmeester: doch niet dan na bedaarde en rijpe overweging. — De Heilige Oorkonde zegt: — *Dus sprak God.* En hetgeen God sprak, was een gevolg van hetgeen de Oneindige voor het voortreffelijkste zijner scheppelen op dezen aardbol met zoo veel wijsheid als goedheid had verordend. — Hoezeer doet de oude Schrijver ons de hooge waarde van dat scheppel gevoelen, waarover hij den Schepper als met zich zelven in heilige overweging schildert. Hoe zoude het nu mogelijk zijn, dat de lotgevallen van dezen Heer en Koning der aarde tot een Beeld des Eeuwigen gevormd, en met diens Gelijkenis pralende, den Albeheerlicher onbekend ware geweest? — Kende de Almachtige de plek gronds alreede van eeuwigheid, waarop de mensch, die stedehouder van den Allervolmaaktsten, zoude leven. waarop deze zich zoude bewegen, en waarop hij zoude beslaan, dan moest ook alles, wat deze redelijke bewoner van dit schoone oord, waar alles de hand van dien wijzen en goeden Veroorzaker verkondigde, aldaar zoude overkomen, aan het oneindig verstand van God, de eeuwige Oorzaak van alles, *was is, en wat beslaat, uit welke, door welke en tot welke alle dingen waren*, zich vertegenwoordigen.

Het zij ons geoorloofd van het groote, voor het menschelijk verstand onbereikbaar groote, tot het geringe neder te dalen. — Verbeelden wij ons eenen huisvader, van God met kinderen gezegend, onvermoed werkzaam tot bevordering van hun geluk. Deze moge van zijn geliefd kroost verre verwijderd leven, zijn geest is echter hetzelfde gedurig nabij. Wanneer hij zich verbeeldt, zijne kinderen eenigermate te kennen, dan verbeeldt hij zich tevens, ten minste eenigzins te weten, waartoe zij het meest overhellen, waarmede zij den tijd doorbrenghen, ja zelfs aan welke lotgevallen van vreugde en van droefheid zij worden blootgesteld; geheel bekend met het oord hetwelk zij bewonen, met den stand, waarin zij zijn geplaatst, met het gezelschap, waarmede zij verkeerden; en daar zij onder een opmerkzaam oog werden opgevoed, hetwelk hen zoo veel mogelijk gadeloog, kan het den opvoeder ook niet onbekend zijn, welke hoofdnegingen hen bezielen, en welke driften hen besturen; — dat de lesfen van levens-wijsheid naar dezen zijn ingerigt, zal niemand be-

twij-

twijfelen, terwijl deze zijn vaderlijke raad wordt geftaafd, niet alleen met het uitzigt op de uitmuntendfte belooningen. maar ook met de ernstigste en nadrukkelijkfte bedreigingen, indien zij hen komen te misgaan. of in gevalle zij ongehoorzaam zijn aan zijne welmeenende raadgevingen.

Zoude dan de Eeuwige Geest in de nooit begonnen eeuwigheid minder oplettend zijn geweest op hetgeen de mensch op de plek gronds, waarop hij zoude worden geplaatst, zoude overkomen? Koude Dezen iets, zelfs niet hetgeen wij gewoon zijn het geringste te noemen, vreemd zijn? Ziet dan de kunstenaar niet het gewrocht van zijn vernuft in al deszelfs deelen en onderdeelen door? Moesten dan de lotgevallen, het lijd en de vreugde, met derzelver bronnen, waaruit die zouden voortkomen, en de gevolgen, welke die zouden te weeg brengen, den Schepper niet geheel bekeid zijn? In dien zin zegt de H. Schrift: „Aan JHOUVA zijn al zijne werken vast eeuwigheid bekeid. Hij kent degenen die de zijne zijn. Hij kent, en beloont tevens den weg der rechtvaardigen. Hij is immers, en die Hij is — *was* Hij niet eerst heden, maar die was Hij alreede van eeuwigheid, de belooner van allen die Hem zoeken, de belooner der deugd, want de weg der rechtvaardigen zal beslaan, maar die der goddeloozen zal vergaan.”

(*Volg en Slot in N°. 10.*)

BERIGTEN EN BEDENKINGEN BETREFFENDE EENE
EERST VOOR WEINIGE JAREN ONTDEKTE SOORT
VAN RHINOCEROS.

(*Door den Heer EVERARD HORNE.*)

Deze zoo late ontdekking van een der grootste dieren, die den aardbol bewonen, is dubbel merkwaardig, dewijl de schedel van dat dier eene verwon-

Bb 5 der.

derlijke overeenkomst heeft met dien van eene soort, waarvan men nog maar alleen fossiele stukken gevonden heeft; en dewijl het tot nu toe algemeen voor waar en voor bijzonder merkwaardig in de geschiedenis der aarde gehouden is, dat men geene andere fossiele beenderen vindt, dan zulke, die karakteristiek verschillen van de beenderen der nu nog bestaande dieren.

De Heer CAMPBELL, die zich als Zending naar de Kaffers in het zuiden van *Afrika* begeven had, heeft bij zijne terugkomst den schedel van eene daar wonende ons te vore niet bekend geweest zijnde soort van rhinoceros medegebragt, en mij het volgend uittreksel van het Dagboek zijner reize medegedeeld.

„Dit dier is gelchoren in het land der Kaffers, zes mijlen westwaarts van de stad *Mayhow*, die 250 of omtrent 300 Engelsehe mijlen van de baai *de la Gaa*, en ongeveer 1000 zulke mijlen van de *Kaapstad* ligt. Eigenlijk bosch heeft die landstreek niet, maar men ziet er vele groepen van boomen, die zich van verre als bosch laten aanzien. De huid van dat dier is glad, zonder plooijeh of haar, en donkerbruin. Gras en takjes, geen vleesch neemt hetzelve tot zijn voedsel. Men ziet het slechts bij pasen, niet bij troepen, en wanneer het vervoerd is, loopt het in eene rechte lijn voort, en krabt den grond open met zijnen horen.”

Deze door den Heer CAMPBELL overgebragte schedel is 36 duimen lang. De horens, van welke de grootste ook 36 duimen lang is, en aan zijn grondvlak eenen omtrek van 24 duimen heeft, zitten nog aan dien schedel vast op hunne oorspronkelijke plaatsen. Een in 1822 in het licht gegeven Deel van de Werken der Londenfche Maatschappij bevat een nauwkeurig afbeeldsel dier horens; en eene daarbij gevoegde figuur verbeeldt eenen 42 duimen langen horen, die tot verscheiden fossiele rhinoceroshorens behoort, welke men in het Britsch Museum vindt. De onderlinge gelijkenis dier beide afgebeelde horens valt den beschouwer dezer afbeeldingen terstond in het oog. Zeer duidelijk vertoonnen zich aan den schedel, door CAMPBELL medegebragt, verscheidene karakteristieke bijzonderheden, door welke deszelfs horens verschillen van die der andere nog levende soorten van neushorens. De langste horen van dien schedel staat aan het einde van het neusbeen, en is voorwaarts gerigt en bijna regtlijnig; en de korte ho-

horen staat zoo dicht achter den langen, alsof er deze aan zijne grondvlakte, door ondersteund moest worden. Maar het meest beduidende van deze verschillen bestaat daarin, dat dezelve den nieuwen schedel zoo volkomen gelijkvormig doen zijn met de fossiele schedels van *Siberie*, dat men volstrekt geen karakteristiek onderscheid tusschen den eersten en de laatste ontdekken kan. Ware niet de ééne nieuw, en de andere fossiel, dan zou ieder beide zonder eenigen twijfel voor gelijksoortig houden; want ofschoon de horens der fossiele schedels van hunne oorspronkelijke zitplaatsen verwijderd zijn, is het toch aan de oppervlakte dier schedels zoo duidelijk te zien, waar en in welk eene rigting derzelver horens geplaatst geweest zijn, dat men zich hier onmogelijk vergisfen kan. Onder al de vroeger door onze Dierkundigen verzamelde rhinoceros-schedels van de nog levende soorten dezer dieren, is de grootste slechts twee voeten lang, terwijl al de vergeleken fossiele schedels van hetzelfde geslacht drie voeten lang en volkomen aan elkander gelijk zijn.

De schedel dus, dien ons de Heer CAMPBELL overgebragt heeft, komt veel meer dan eenige vroeger bekend geworden schedel, overeen met de fossiele schedels van den rhinoceros der voorwereld. En zoo men nu hierbij bedenkt, dat de aarde geene bliken draagt van zulk eene omkeering ondergaan te hebben, dat alle op dezelve levende dieren daardoor moesten omkomen, moet men het dan niet voor zeer onzeker houden, of er wel een algemeene ondergang van de dieren der voorwereld plaats gehad heeft, en of er niet nog soorten van dezelve zullen ontdekt worden, vooral in de zoo verbazend groote deelen van *Afrika*, die ons nog onbekend zijn? Ook veroorzaakt het heen en weer trekken van Afrikaansche dieren, dat dezelve bij even zorgvuldige navorschingen op den eenen tijd niet, op den anderen wel gevonden kunnen worden.

„De kwagga,” zegt de Heer CAMPBELL, „begeeft zich jaarlijks uit de bijna onder den steenbokkeerkring gelegene gewesten van *Afrika* naar de zuidelijker liggende omtrekken van de rivier *Malakveen*. Ik zag troepen van twee- tot driehonderd dezer dieren zuidwaarts trekken, toen ik zelf in die rigting terug reisde. De leeuwen volgen dezelve op het spoor, en slagten er meer van, dan andere roofdieren. De boschjesmannen vraag-

vraagden mij dikwijls, of de kwagga's kwamen. De twee of drie maanden, welke deze dieren in de nabijheid van dat vlok doorbrengen, worden deszelfs oogst genoemd, en het eerste, wat die menschen dan bij hun ontwaken doen, is, in de lucht rond te zien, in de hoop van gieren te ontdekken; want van elke plaats, boven welke zij die roofvogels in onmetelijke hoogten zien zweven, zijn zij verzekerd, dat daar een kwagga ligt, dien 's nachts een leeuw afgemaakt heeft."

"De olifant," voegt de Heer HUNTER hier bij, is, hoewel een van de sterkste en schranderste dieren, gemakkelijker te temmen; ja het is alsof dit edele dier begrijpt, dat zijn geluk onder het bestuur van den mensch toeneemt, want olifanten, die uit dezen staat tot den oorspronkelijken teruggekeerd waren, hebben zich vercheidene jaren later, als zij de stem hunner voormalige bestuurders hoorden, van nieuws aan dezelve overgegeven. Maar de rhinoceros, hoewel bijna dezelfde landstreek als de olifant bewonende, is en wordt altijd even wild, dom en ontembaar bevonden. Dat de olifant geheugen en schrandereheid bezit, bewijzen niet alleen daadzaken, maar tevens ook de vorm van deszelfs schedel, en vooral die van zijne herfsen. Bij den rhinoceros daarentegen is de holte, waarin hij zijne herfsen draagt, zoo klein, dat hij reeds hierom niet dan met veel minder zielevermogens bekleed kan zijn. De ruimte der herfsenpan, die men in eenen tweevoeten langen schedel van eenen mannelijken rhinoceros van *Sumatra* vindt, staat tot die ruimte in een' olifantschedel, als 35 tot 182; en niet grooter is ook de holte in den schedel door CAMPBELL aangebragt, niet grooter namelijk volgens hare verhouding tot dezen schedel."

Al de van verscheidene soorten van neushoren genoemde schedels, die men te *Londen* en te *Parijs* verzameld vindt, hebben gelijkvormige holten; en geen van die schedels is van zulke een maakfel, dat het dier, waartoe dezelve behoort heeft, schrandere kan geweest zijn.

Iemand, die eenen Aziatischen rhinoceros met de dikke geplooidde huid, in de menagerie van *Exeter Change*, gedurende de drie laatste levensjaren van dat dier, opgepast had, heeft mij het volgende van hetzelfde berigt. Deze rhinoceros was zoo wild, dat hij den op-

passer, na reeds eene maand in deze bewaarplaats geweest te zijn, nog trachtte te dooden, en dit ook zou volbragt hebben, ware niet zijn horen tuschen de beenen van dien man doorgegaan, en met zoo veel kracht in een beschoot gestoten, dat het dier vliet eene minuut werk had, om er denzelven weer uit te krijgen, welken tijd de met het aanzigt op den grond gesneden oppasser waarnaam, om zich te redlen. Hoe dik ook de huid van dit dier scheen, waren evenwel derzelve schubachtige deelen niet dikker dan papier, en had er aan de randen dier deelen eene ongemeene fijne gevoeligheid plaats, zelfs voor het steken eener vlieg en een' zweefvlug. Hierloor alleen leerde dit dier den oppasser kennen en liet zich met eene zweep regeren. Maar dikwijls, en wel het meest in den nacht, had hetzelfde aanvallen van woede, liep dan in het rond door zijn hok, en liet zijne woest en boosheid op velerlei wijze blijken, brak, wat het kon aan stukken, en uitte een naar geluid. Plotseling werd dit zoo woedende dier weder stil. Zoo lang die woede aanhield, durfde er zelfs de oppasser niet bij komen. Het viel op de knien, om in deze houding eenig voorwerp het beste met den horen te kunnen treffen, en was snel bij al zijne bewegingen. Alle planten, die men hetzelfde voorwierp, werden met veel gultigheid, en zoo het scheen, zonder eenige voorkeur ingeslikt, ja zelfs het uitgeworpene, zoo men het niet belatte, weer binnengeslagen of over den wand gesmeten. Wilgentakken waren zijn gewoon voedsel. Geheugen bezat dat dier bijna of in het geheel niet, en men kon aan deszelfs gewoonten gedurende de drie jaren, die het hier opgestoten was, voltrekt geene verandering ontdekken.

Waar men in het Boek van jon van den ontbarenen eenhoren leest, is ongetwijfeld de neushoren gemeend. Toen dat gelieven werd, kan men wel den kleinften horen van den rhinoceros niet bemerkte hebben, en in gladheid van huid komt hier zulke een neushoren meer, dan eenig ander dier, met het paard overeen.